

Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет будівництва і архітектури
Офіс Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
Фонд інституційного розвитку української науки
Фонд Ебергарда Шьока (ФРН)
Фонд підтримки будівельної галузі (ФРН)

ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ ВІЙНИ

Всеукраїнська науково-практична
конференція до 75-ї річниці прийняття
ЗАГАЛЬНОЇ ДЕКЛАРАЦІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ

КИЇВ 2024

**Міністерство освіти і науки України
Київський національний університет будівництва і
архітектури
Офіс Уповноваженого Верховної Ради України з прав
людини
Фонд інституційного розвитку української науки
Фонд Ебергарда Шьока (ФРН)
Фонд підтримки будівельної галузі (ФРН)**

***ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ В УКРАЇНІ В УМОВАХ
ВІЙНИ***

**Всеукраїнська науково-практична конференція
до 75-ї річниці прийняття
ЗАГАЛЬНОЇ ДЕКЛАРАЦІЇ ПРАВ ЛЮДИНИ**

КИЇВ 2024

УДК 341.3+342.7+342.8
З-32

Рекомендовано до друку Вченою радою КНУБА, прот. № 18 від 26.01.2024 р.

Редакційна колегія

Куліков П.М. – д.е.н., проф., ректор КНУБА (голова)
Вервейко І.Д. – заступник керівника Офісу Уповноваженого Верховної Ради України з прав людини
Марченко М.В. – к.ю.н., Фонд інституційного розвитку української науки
Мьоллер П. – член правління, Директор, Фонд Ебергарда Шьока (Німеччина)
Вайзе Т. – віце-президент Фонду підтримки будівельної галузі (Німеччина)
Деревінський В.Ф. – д.і.н., проф., КНУБА
Карпунцов В.В. – д.ю.н., проф., КНУБА, ВГО «Ліга інтернів»
Ковальчук О.Ю. – к.т.н., доц., КНУБА
Мамедов А.М. – к.т.н., доц., КНУБА
Мамонтов І.О. – к.ю.н., проф., Заслужений юрист України, КНУБА
Марченко М.В. – к.ю.н., виконавчий директор Фонду інституційного розвитку української науки
Машков К.Є. – к.ю.н., КНУБА, адвокат
Новицька Н.Б. – д.ю.н., проф., Державний податковий університет
Перегуда Є.В. – д.п.н., проф., КНУБА
Похиленко І.С. – к.ю.н., доц., КНУБА
Присяжнюк О.Б. – суддя Апеляційного суду міста Києва у відставці, колишній Голова Київського суду
Сердюк Н.А. – д.ю.н., проф., КНУБА
Халабуденко О.А. – к.ю.н., доц., КНУБА
Ярошук І.В. – к.і.н., доц., КНУБА

Рецензенти:

Безклубий Ігор Анатолійович – доктор юридичних наук, професор
Шатіло Володимир Анатолійович – доктор архітектури, професор

Захист прав людини в Україні в умовах війни: матеріали Всеукр. наук.-практ. конф. до 75-ї річниці прийняття Загальної декларації прав людини. (Київ, 6 грудня 2023 р.). Мін-во освіти і науки України, Київ. нац. ун-т будівн. і архіт-ри, Офіс Уповноваженого Верхов. Ради України та ін. Київ-Тернопіль: КНУБА, «Бескиди», 2024. 186 с.

ISBN 978-966-457-295-5

УДК 341.3+342.7+342.8

© КНУБА

ЗМІСТ

Стеценко С. Судовий захист соціальних прав військовослужбовців в умовах війни	5
Сердюк Н. Проблеми реалізації та захист прав і свобод в умовах війни	9
Мамонтов І., Карпунцов В. Відбудова України як елемент захисту прав людини у воєнних конфліктах: фінансово-правовий аспект.....	13
Миколаєць В. Особисте немайнове право на розпорядження біоматеріалом особи після її смерті.....	16
Новицька Н., Новицький А. Обмеження права на інформацію в умовах воєнного стану	20
Перегуда Є. Щодо реалізації виборчого права в умовах воєнного стану	25
Пилипенко О. Права людини та дитини в умовах війни в Україні.....	31
Бабюк А. Сучасні аспекти реалізації та захисту прав, свобод людини і громадянина	38
Єгоров В., Дьомкін П. Загальна Декларація прав людини та її порушення в умовах війни	41
Козакова І. Пробаційний нагляд за кримінальним законом України: в контексті розвитку сучасної пенології.....	45
Кулеба О. Проблемні питання застосування норм Женевської конвенції в умовах воєнного стану.....	50
Лисенко О. Женевські конвенції про правовий статус комбатантів	53
Машков К. Трудові гарантії мобілізованих працівників під час дії воєнного стану	59
Похиленко І. До питання про принципи обробки персональних даних	63
Khalabudenko O. The right to adequate housing: international, national and local	67

<i>Цебенко С.</i>	
Захист прав людини: виклики та досягнення у сучасному світі та їх вплив в Україні	76
<i>Ярошук І.</i>	
Освіта в умовах війни: виклики для України	81
<i>Машиков К.</i>	
Особливості переходу зі спрощеного позовного провадження в загальне позовне у цивільному процесі.....	85
<i>Дружинін Д.</i>	
Латентність злочинності у сфері господарської діяльності.....	90
<i>Крутило О.</i>	
Роль і значення недержавних організацій у процесах розбудови громадянського суспільства	93
<i>Мигун М.</i>	
Про співробітництво громад прикордонних територій з муніципалітетами інших країн: кейс Сумщини.....	97
<i>Сидорович Р.</i>	
Інститут державної служби та політика запобігання і провіддії дискримінації	100

Трибуна Молодого Вченого

<i>Гюнай К.</i>	
Права та свобода людини в Україні в умовах війни	103
<i>Дегтяр Олександр</i>	
Міжнародний захист прав людини під час збройних конфліктів.....	105
<i>Дегтяр Олена</i>	
Домашнє насильство в кримінальному праві України	109
<i>Дроздов П.</i>	
Вплив діяльності прокуратури на захист і забезпечення прав людини.....	116
<i>Загородній Н.</i>	
Проблеми забезпечення безпеки міжнародного гуманітарного права в умовах війни в Україні	120
<i>Келеберда А.</i>	
Проблемні питання реалізації прав і свобод у сучасному інформаційному суспільстві.....	123
<i>Копчук О.</i>	
Система захисту прав людини в Україні за умов війни	129

<i>Кравченко А.</i>	
Права людини під час війни: конституційно-правові гарантії та обмеження.....	132
<i>Куреня Ю.</i>	
Практики демократії в Україні в умовах війни	137
<i>Лемішко В.</i>	
Україна та Рада Європи: особливості співпраці	142
<i>Махотенко М.</i>	
Поняття війни та її легітимізація міжнародним правом: теоретико-правовий аспект	146
<i>Мегесь І.</i>	
Захист права власності в Україні в умовах воєнного стану.....	151
<i>Михайлова Є.</i>	
Права дітей, які залишилися без батьків під час воєнного стану.....	154
<i>Низовий Є.</i>	
Цифровізація в часи реформації захисту прав людини.....	157
<i>Новіков Н.</i>	
Екоцид в аспекті порушення основоположних прав людини....	160
<i>Пилипенко В.</i>	
Охорона прав на наукові відкриття	164
<i>Рубан А.</i>	
Причини та наслідки використання ворожого культурного контенту для українського народу і його культури.....	167
<i>Степенко Н.</i>	
Вплив молодіжних організацій на розвиток прав молоді під час війни	170
<i>Харко К.</i>	
Права людини як фактор консолідації суспільства в умовах політичних криз	173
<i>Шаховець А.</i>	
Проблема депортації, смерті, каліцтва українських дітей, завданих діями РФ	176
<i>Шовкун А.</i>	
Сексуальне насильство як елемент злочинів проти людяності та засіб вчинення геноциду в рамках порушення гуманітарного права.....	181
<i>Ягодинський В.</i>	
Механізми захисту прав людини в умовах війни в Україні.....	184

Олександр ДЕГТЯР

магістрант ОП «Захист прав людини у сфері будівництва та містобудування»,

Наук. керівник: д.ю.н., проф. Сердюк Н.А.,

Київський національний університет будівництва і архітектури

МІЖНАРОДНИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ ПІД ЧАС ЗБРОЙНИХ КОНФЛІКТІВ

Міжнародний захист прав людини під час збройних конфліктів відіграє важливу роль у забезпеченні безпеки, гідності та основних свобод людей, які перебувають у зоні конфлікту. Цей захист є необхідною складовою частиною міжнародного гуманітарного права та прав людини.

Із 24 лютого 2022 року Росія веде незрозумілу, жорстоку загарбницьку й руйнівну війну в Україні, відкрито атакуючи мирне населення та цивільну інфраструктуру.

Для нашої країни це досить жорстокий збройний конфлікт, який обов'язково увійде у світову історію, тому що Україна бореться за право приєднатися до ЄС і НАТО, де права людини дотримуються у першу чергу. міжнародних питань захисту прав людини під час збройного конфлікту не викликає сумнівів.

Водночас важливо, щоб наше суспільство визнавало та розуміло необхідність гарантувати права людини та основні свободи за будь-яких обставин.

В рамках міжнародного гуманітарного права існують численні інструменти та угоди, які забезпечують захист прав людини під час збройних конфліктів, зокрема Женевські конвенції та Протоколи до них. Ці документи встановлюють загальноприйняті правила щодо поводження з військовополоненими, цивільними особами та підозрюваними воєнними злочинами.

Організація Об'єднаних Націй також відіграє важливу роль у захисті прав людини під час збройних конфліктів. Вона може втручатися для запобігання порушень прав людини, надання гуманітарної допомоги постраждалим, нагляду за дотриманням міжнародного гуманітарного права та призначення спеціальних доручених для дослідження можливих воєнних

злочинів.

Захист прав людини під час збройних конфліктів є важливим не тільки з моральних позицій, але й з практичних причин. Він сприяє забезпеченню стійкого миру, довіри та реконструкції після завершення конфлікту. Крім того, безпека та захист прав людини є відповідальністю національних та міжнародних урядів, а також інших сторін конфлікту.

Таким чином, міжнародний захист прав людини під час збройних конфліктів є важливим фактором у забезпеченні безпеки та захисту основних прав людей, які перебувають у зоні конфлікту.

Повага та захист прав людини є одним із провідних принципів міжнародного права, закріплений в міжнародно-правових договорах. Усі країни мають дотримуватися принципів свободи, демократії, поваги прав людини та основних свобод.

Права людини, які закріплені у діючих міжнародно-правових договорах, є результатом довготривалого історичного розвитку суспільно-політичної думки, поступового формування стандартів, що стали нормою для життя сучасного демократичного суспільства.

Досліджуються положення найвідоміших міжнародних документів, які стосуються захисту прав людини під час збройного конфлікту: Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод, додатковий протокол до Женевських конвенцій, що стосується захисту жертв збройних конфліктів не міжнародного характеру (Протокол I) від 8 червня 1977 року, Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 року та інші міжнародні документи, що стосуються збройних конфліктів не міжнародного характеру. [1].

Міжнародна система захисту прав людини входить до системи міжнародних відносин в цілому, але з іншого боку, це система міжнародного права, утворюючи одну з його галузей.

Згідно з традиційним статистичним підходом, права людини є справою суверенної державної юрисдикції і продовжують бути другорядним об'єктом міжнародних відносин. Існує необхідність у забезпеченні прав людини за будь-яких обставин.

Важливим пріоритетом у міжнародному співробітництві є захист, і гарантія прав людини під час збройних конфліктів, і конфліктах не міжнародного характеру. На сьогоднішній день міжнародне право

відноситься до збройних конфліктів, агресії, та будь які війни взагалі забороняє. Але на жаль, це наша реальність сучасний етап розвитку людства.

Основним напрямом міжурядової співпраці є захист прав людини, закріплений положеннями статті 2 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод (1950 р.) в умовах міжнародних та регіональних військових конфліктів [2]. Міжнародне співтовариство, ООН, ЄС, НАТО засуджують збройні конфлікти, війни та інші акти агресії проти країн у межах міжнародного права, а загарбницькі війни взагалі заборонені. На жаль, необхідно підкреслити, що міжнародні та неміжнародні збройні конфлікти в усьому світі є об'єктивною реальністю на сучасному етапі розвитку нашого суспільства.

Міжнародні договори, які імплементують права людини, також мають велике значення на творення будь-якого суспільства.

Сьогодні на тимчасово окупованих територіях України грубо порушуються права людини та основоположні свободи, зокрема право на життя, свободу та особисту недоторканність, право на гідне поводження та не бути підданим катуванням, жорстокому та нелюдському поводженню, право на справедливий судовий розгляд та захист від свавільного арешту і депортації, свободу пересування, політичні права, право власності, свободу думки та її вільне вираження, а також право на соціальних захист, тощо. Звичайно, в якийсь момент держава може заявити, що вона не в змозі захистити права людини на окупованих територіях. Однак такий підхід не вирішує питання суверенітету, територіальної цілісності та дотримання прав людини.

Тому проблема пошуку нових моделей правозахисної діяльності сьогодні є пріоритетною для України, а сучасні дослідження зосереджені на недостатньо розроблених проблемах розв'язання та управління збройними конфліктами, грубих порушень правил ведення війни тощо.

Отже, незважаючи на існуючі міжнародні норми і принципи, права людини під час збройних конфліктів часто порушуються. Це пов'язано з тим, що збройні конфлікти часто супроводжуються хаосом і насильством, що створює умови для порушення прав людини.

Список використаних джерел:

1. Додатковий протокол до Женевських конвенцій, що стосується захисту жертв збройних конфліктів не міжнародного характеру (Протокол I) 1949. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_199#Text (дата звернення: 24.11.2023).
2. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод 1950 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#Text (дата звернення: 24.11.2023).
3. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 16 грудня 1966 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text (дата звернення: 24.11.2023).

Підписано до друку 01.02.2024 р.
Формат 60x84/16. Папір офсетний.
Друк офсетний. Зам. № 107-321
Умов.-друк. арк. 8,6. Обл.-вид. арк. 8,8.
Тираж 80 прим.

Віддруковано ФО-П Шпак В. Б.
Свідоцтво про державну реєстрацію В02 № 924434 від 11.12.2006 р.
м. Тернопіль, бульвар Просвіти, 6/4. тел. 097 299 38 99.
E-mail: tooums@ukr.net

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного
реєстру видавців, виготовлювачів і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 7599 від 10.02.2022 р.